

Delredovisning av regeringsuppdraget Den praktiska tillämpningen av barnkonventionen

U2018/01983/S

Uppdraget

I regleringsbrevet för 2019 anges att Statens skolverk ska, i fråga om den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter i verksamheten, redovisa resultatet av de åtgärder som har vidtagits för att möta de utvecklingsbehov som myndigheten har identifierat. I uppdraget ingår även att redovisa de nya utvecklingsbehov som har identifierats. Skolverket ingår i det pågående kunskapslyftet för barnets rättigheter som regeringen initierat under perioden 2017–2019. Uppdraget ska delredovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 29 mars 2019 samt slutredovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 20 december 2019.

Det ursprungliga uppdraget gavs i regleringsbrevet för budgetåret 2017. I mars 2018 rapporterades den första delen av regeringsuppdraget, som innebar att Skolverket skulle analysera den praktiska tillämpningen av barnkonventionen i myndigheten.

Genomförande av uppdraget och planering av fortsatta insatser

Att stärka myndighetens arbete med barnkonventionen

I delrapporteringen av uppdraget i mars 2018 (dnr 2018:505) beskrivs att en prövning av barnets bästa enligt Skolverkets rutiner ska ske i olika processer, men att detta inte genomförs konsekvent och att det inte finns något samlat stöd för att göra prövningar. Skolverket har inga rutiner för att följa upp arbetet med prövning av barnets bästa. Det har däremot genomförts både omfattande barnkonsekvensanalyser och samtal med barn, t.ex. i samband med revideringen av förskolans läroplan. Skolverket bör också bli tydligare med att redovisa att det i verksamheten genomförs prövningar av barnets bästa och i fler sammanhang redovisa sådana resultat.

I den första delen av uppdraget identifierades tydliga behov som kunskapshöjande insatser i myndigheten, tydligare rutiner för att i olika uppdrag göra barn delaktiga och ta hänsyn till barns bästa samt att utveckla mål för att kunna följa upp arbetet med barnets bästa.

Utifrån denna analys samt att riksdagen har beslutat att göra barnkonventionen till lag har Skolverket planerat det kommande arbete i två delar. Den ena delen handlar om att stärka myndighetens arbete med barnkonventionen och göra arbetet med barnkonventionen tydligare gentemot målgrupperna. Den andra delen av arbetet handlar om förberedelser inför att barnkonventionen blir lag.

Under hösten 2018 har det skett en planering av 2019 års arbete och skapandet av en myndighetsövergripande arbetsgrupp som ska arbeta aktivt med både planering och insatser under 2019. Berörda har deltagit i nätverksträffar hos Barnombudsmannen och även i den workshop med temat att undersöka barnets bästa som genomfördes i Barnombudsmannens regi i oktober 2018.

En insats är att ta fram ett stödmaterial som hjälper medarbetare inom Skolverket att ta ställning till barnets bästa och välja rätt form för vidare arbete i specifika uppdrag. Stödmaterialiet kan till exempel innehålla ett antal olika modeller och tillvägagångssätt: prövning av barnets bästa, barnrättslig analys, barnkonsekvensanalys och hur man bör gå till väga när man tar in barns och ungas synpunkter. Stödmaterialiet ska beskriva i vilka olika sammanhang de olika metoderna kan användas och även vilka överväganden som bör göras i samband med en prövning av barnets bästa.

Skolverket kommer också att planera för lämplig intern kompetensutveckling och implementering som kopplas till stödmaterialiet. En del är också att hitta ett system för att följa upp bland annat användningen av stödmaterialiet och andra insatser inom området i samband med en översyn av mål inom hela området mänskliga rättigheter.

En första utbildningsinsats för jurister på Skolverket på temat att barnkonventionen blir lag och vad det innebär för myndighetens arbete ska hållas under våren 2019. Skolverket har under året haft ett flertal kontakter med Barnombudsmannen om en första utbildningsinsats för jurister på Skolverket. Barnombudsmannen har inte kunnat möta behovet av de insatser som tidigare planerats. Utbildningsinsatsen på temat att barnkonventionen blir lag och vad det innebär för myndighetens arbete är därför planerad till våren 2019. Planeringen och genomförandet sker i samarbete med Barnombudsmannen. Erfarenheterna av denna insats kommer att användas i planeringen av kommande kompetensutvecklingsinsatser för de medarbetare som har i sitt uppdrag att stödja skolverksamheter i tillämpningen av barnkonventionen.

Under 2019 fortsätter analysen av myndighetens interna behov av insatser.

Att förbereda Skolverkets målgrupper på att barnkonventionen blir lag

Under 2019 kommer arbetsgruppen att genomföra analyser för att undersöka hur Skolverket kan ge stöd till målgrupperna när barnkonventionen blir lag år 2020. Skolverkets personal måste också vara uppdaterade om vilka konsekvenser det får för olika skolformer, övriga verksamheter och för Skolverket att barnkonventionen blir lag. För att uppnå detta planeras bland annat interna kompetensutvecklingsinsatser och ett förberedande juridiskt arbete.

En målgrupp som kan behöva stöd för sin övergripande planering i enlighet med barnkonventionen är förskolans och skolans huvudmän.

En analys ska göras av hur nyheter, kunskap och material om barnkonventionen ska kommuniceras till målgrupperna, däribland barn och elever. I det arbetet genomförs ett samarbete med Barnombudsmannen och andra skolmyndigheter.

En modell för att pröva barnets bästa

I Skolverkets interna uppdragsdirektiv för arbetet med den praktiska tillämpningen av barnkonventionen står inskrivet att olika modeller för att pröva barnets bästa ska utvecklas.

Utgångspunkten är bland annat Skolverkets regleringsbrev: *Myndigheten ska också i sin verksamhet analysera konsekvenserna för barn och då ta särskild hänsyn till barnets bästa enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Förordning (2017:1302).*

I delrapporteringen av uppdraget i mars 2018 beskrivs att prövning av barnets bästa ska ske i olika processer, men det genomförs inte konsekvent och det finns inget samlat stöd för att göra prövningar. Skolverket har inga rutiner för att följa upp arbetet med prövning av barnets bästa.

Inom Skolverket har det genomförts både omfattande barnkonsekvensanalyser och samtal med barn, t.ex. vid revideringen av förskolans läroplan. De erfarenheterna kan även användas i utvecklingen av modeller.

Skolverket arbetar dock efter förutsättningen att det behövs flera olika modeller för att täcka de olika processer inom myndigheten, där prövning av barnets bästa ska genomföras. Nuvarande planering syftar till att ta fram riktlinjer som beskriver i vilka olika processer en särskild prövning av barnets bästa ska genomföras. Riktlinjerna ska innehålla att antal olika modeller och tillvägagångssätt: prövning av barnets bästa, barnrättslig analys, barnkonsekvensanalys och metoder för att lyssna på barn och unga eller för att ta in barns och ungas synpunkter. Riktlinjerna ska även beskriva i vilka olika sammanhang de olika metoderna kan användas och vilka överväganden som kan göras i samband med en prövning av barnets bästa.

Ett första steg i att öka antalet prövningar av barnets bästa i myndigheten är att fler medarbetare får en ökad förståelse av vad detta innebär. Arbetsgruppen för uppdraget ska därför föreslå lämplig kompetensutveckling som har en koppling till riktlinjerna.